

Prehospitalno zbrinjavanje i Hrvatska gorska služba spašavanja

(Prehospital Treatment and Croatian Mountain Rescue Service)

Dario Švajda

Hrvatska gorska služba spašavanja, Medicinska komisija

Ključne riječi: Hrvatska gorska služba spašavanja, prehospitalno zbrinjavanje, trauma-sustav, obuka, edukacija

Svjedoci smo svakodnevnih nezgoda u prometu, kućanstvima i prirodi koje često imaju tragični epilog. Kao zdravstveni radnici svjesni smo činjenice da naše znanje, iskustvo i htijenja nisu na pravi način, racionalno i optimalno, upotrijebljeni u cilju smanjenja smrtnosti kod ovih nezgoda. Također, posve je jasno da dobro organizirano prehospitalno zbrinjavanje, transport i hospitalno liječenje rezultiraju smanjenjem smrtnosti i/ili invalidnosti nakon traumatskog događaja, te smanjenjem duljine boravka u bolnicama.

Vodeći se tim činjenicama, Medicinska komisija Hrvatske gorske službe spašavanja (HGSS) započela je sustav školovanja svojih članova-spašavatelja po programu ITLS-a (International Trauma Life Support). Ovaj sustav, namijenjen medicinskim tehničarima i liječnicima, ali i medicinskim laicima, daje algoritam zbrinjavanja po život opasnih stanja na terenu, prepoznavanja teškog stanja ozlijeđenog i nadzora vitalnih parametara tijekom transporta u bolnicu. Gorska služba spašavanja djeluje na teritoriju cijele Hrvatske i bavi se spašavanjem unesrećenih na nepristupačnim terenima, skijalištima, jezerima, u kanjonima, špiljama i sličnim mjestima, dakle svugdje gdje do unesrećenog ne može doći regularna hitna medicinska pomoć. Koristeći svoje specifične vještine gorski spašavatelji dolaze do unesrećenog, medicinski ga zbrinjavaju i najbržim i najsigurnijim načinom transportiraju do hitne medicinske službe ili bolnice. Iz navedenog su posve jasne dodirne točke gorske službe spašavanja i hitnih medicinskih službi.

Fotografije 1.- 4. Pripadnici Hrvatske gorske službe u akcijama spašavanja u vodi, zraku, na snijegu i prometnicama diljem Hrvatske

Prateći svjetsku literaturu o prehospitalnom zbrinjavanju, medicinska komisija HGSS-a zaključila je da je jedini pravi način smanjivanja smrtnosti na našim prometnicama i na nepristupačnim terenima, naravno uz preventivni rad, i edukacija svih sudionika u zbrinjavanju ozlijeđenih te unificirana i kvalitetna medicinska oprema. Sve to nudi dobro organiziran trauma-sustav.

Trauma-sustav je program koji podiže kvalitetu pružanja prve pomoći, prve medicinske pomoći, ubrzava bolnički prihvata i modernizira definitivno zbrinjavanje u bolnicama te na taj način smanjuje smrtnost i invaliditet te duljinu liječenja ozlijeđenih i oboljelih. Primjena sustava započinje nastankom nesreće, a završava izlaskom unesrećenog iz bolnice. Obuhvaća sve sudionike: slučajne prolaznike, vozače, vatrogasce, policiju, pripadnike gorske službe spašavanja, hitnu medicinsku pomoć, hitne prijeme i bolničke odjele.

Fotografije 5. i 6. Tečaj ITLS-a za liječnike i medicinske tehničare u organizaciji HGSS-a, u Varaždinskim Toplicama, travanj 2006. godine

Osnovno je u svemu tome sistematizirati znanja, unificirati i odrediti algoritme postupaka te unificirati opremu. Sistematizirati znanja znači postići konsenzus o istovjetnim postupcima pregleda na teritoriju cijele države, utvrditi algoritam, odrediti istovrsnu terapiju. Zašto educirati i laike i tehničare i liječnike? Cijela je filozofija medicinskog djelovanja na ovom polju skratiti vrijeme od nastanka bolesti ili ozljede do definitivnog liječenja i zbrinjavanja u bolničkim uvjetima i konačnog završetka liječenja. Pritom mora postojati jednostavan, jasan i djelotvoran algoritam pregleda, postupaka, terapije, te precizna dokumentacija i nadzor nad učinjenim.

Što je potrebno učiniti:

- razviti sistem dojava

- obuka laika koji su zatečeni na mjestu ozljede
- obuka policije i vatrogasaca
- obuka pripadnika HGSS-a
- edukacija liječnika i tehničara hitne medicinske pomoći
- edukacija liječnika u bolnicama koji primaju ozlijeđene i akutno bolesne

Kako to učiniti:

- strategijom edukacije laika: jednak program u cijeloj državi u svim edukacijskim centrima
- strategija edukacije medicinskog kadra: jedinstven program edukacije i jedinstvena doktrina pregleda, terapije i kontrole učinjenog
- strategija edukacije liječnika i tehničara u bolnicama: jedinstven program edukacije i jedinstvena doktrina prijema, terapije i kontrole učinjenog

Nositelji programa:

- Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi
- Hrvatski crveni križ
- Hrvatska liječnička komora
- Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora
- Udruženja medicinskih sestara i tehničara
- Hrvatska gorska služba spašavanja-medicinska komisija

Program:

- spomenuta društva dužna su pripremiti program izbora edukatora
- provesti edukaciju edukatora
- izraditi priručnik
- izraditi dokumentacijski list
- program zasnovati na etabliranim sustavima (BLS, ALS, APLS, BTLs, ATLS, Intenzivna terapija, Priručnik prve pomoći za laike)

Koordinacija, kontrola, certifikacija:

- povjerenstvo Ministarstva zdravstva multidisciplinarno koordinira i kontrolira učinjeno i kvalitetu učinjenog
- nadležna komora izdaje certifikate u suradnji s Ministarstvom
- svako udruženje prati i kontrolira svoje područje djelovanja

Povjerenstvo Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi:

- sudjeluje u kreiranju programa
- osnova cijelog programa je razvoj trauma-sustava koji obuhvaća sve navedene segmente
- zadužuje pojedina udruženja za izradu priručnika
- unificira program za cijelu Hrvatsku i sve edukacijske centre
- određuje način odabira instruktora
- certificira instruktore i prati kvalitetu njihovog rada
- financira projekt i određuje dinamiku provođenja
- unificira terapiju i procedure
- unificira dokumentaciju
- prati dokumentaciju i procjenjuje kvalitetu i korisnost programa

Zaključak:

Svaki sudionik ovog programa mora shvatiti da je važna karika u lancu spašavanja, koja ne može samostalno funkcionirati. Slabost jednog segmenta slabi cijeli sustav i zbog toga moramo kvalitetno i paralelno razvijati sve segmente zbrinjavanja.

Kontakt: Dario Švajda dr.med., spec. anesteziolog
 Pročelnik Medicinske komisije HGSS-a
 Opća bolnica Požega, Osječka bb, 34 000 Požega
 Tel. 034/254-555
 e-mail: dario.svajda@po.htnet.hr